

VIKTEN AV ATT VÅRT VATTEN

Vatten är en lika vardaglig som livsviktig resurs som vi ofta använder utan större betänkligheter. Men nödvändigheten av en hållbar vattenförbrukning blir allt tydligare – även för oss i lägenheter som inte behöver vara med om att den egna brunnen sinar.

UNDER MAJ MÅNAD hade vi högsommarvärme i stort sett i hela landet. Växtligheten spurtade och när vecka efter vecka gick utan en droppe regn, kom de första påbudena om bevattningsförbud. Ska det bli en tredje sommar på raken med kritiskt låga grundvattennivåer?

Det hänger på vädret – på var man bor och på vad vattnet behövs till. Även om vattenbristen sommaren 2016 seglade upp som en ny, nationell angelägenhet med historiskt låga nivåer i grundvattenmagasinen, så delade vi inte solidariskt på bördan. Bristen på vatten var som värst i vissa delar av landet, och drabbade till exempel lantbrukare hårdare än turister.

Så trots att Sverige är ett land med förhållandevis stora mängder vatten så påverkas flödena av höstens nederbörd, vinterns snömängder och sommarens hetta. Inget av det kan vi ta kontroll över, men vi kan använda vattnet i våra kranar på ett mer kontrollerat och hållbart sätt. Genom att göra det, sänker vi även vår energiförbrukning då en stor del av det vatten vi använder i våra hem är uppvärmt.

HSB BRF TOPPSOCKRET i Farsta var tidigt ute med ett aktivt miljöarbete i sin fastighet, och det inkluderade även vattenförbrukningen. Genom att byta till tekniska lösningar som snålspolande

duschar minskade man både mängden vatten som används, och den energi som behövs för att leverera varmt vatten.

I Tyresö söder om Stockholm finns HSB brf Gäddan där har man satsat på en annan variant för att hushålla med både vatten och energi. Det kallas för IMD, individuell mätning och debitering, och innebär att varje hushåll betalar för sin specifika användning. Istället för att gemensamt betala för ett allmänt slösande, kan var och en få direkt nytta av sin egen sparsamhet.

Båda två är exempel på lösningar som leder till hållbart användande av vatten och energi, så länge man inte väljer att strunta i dem. Det går att stå länge i den snålspolande duschen, och man kan ignorera den högre summan på fakturan. Som med mycket annat inom hållbarhet, behövs många olika lösningar för att driva skutan åt rätt håll. Nudging kan vara en av dem.

NUDGING ÄR ETT begrepp som kom ut i rampljuset via förra årets Nobelpris i ekonomi. Det gick då till Richard Thaler, professor i beteendekonomi som beskrev nudging som ett sätt att knuffa människor mot mer rationella val. Inom hållbarhet finns ett lysande exempel på när nudging fungerat: med mindre tallrikar vid lunchbufféer minskade matsvinnet drastiskt.

– Frågan är hur vi tar fram stöd och hjälp till folk att bli resurseffektiva utan att det påverkar deras vardag, säger Robert Wass som jobbar med nyproduktion av fastigheter på HSB Bostad AB.

I uppdraget ingår att hålla en hög hållbarhetsprofil inför nybyggen som Södra Värtan, och att tänka nytt när det gäller förbrukningen av vatten och energi.

Ett sätt kan vara smartare varianter av sensorstyrning, där vattnet kommer när man sticker in händerna under kranen.

– Den skulle också kunna ställas in på olika tidsintervall som blir kortare under vissa tider på året då det är viktigare att inte slösa på vattnet.

Ett annat sätt kan vara att det kommer en liten puls med kallvatten när man står och duschar, som en påminnelse om att det är dags att avsluta. Den pulsen kan komma senare om det är i augusti när det är gott om både vatten och solenergi.

– Det kan vara en hjälp att anpassa vårt beteende när det gäller bruket av färskvatten. Moderna människor i flerfamiljshus har sällan de insikter som de som har egen brunn där vattnet kan ta slut, eller som bor på Öland där det är återkommande risk för vattenbrist.

FRAMTIDA SYSTEM SOM skulle kunna navigera efter när det är helt okej att nyttja mycket resurser och när det är

VÄRNA

VÅRT DAGLIGA VATTEN

I genomsnitt förbrukar varje person i Sverige 140 liter vatten per dygn

- 60 liter för personlig hygien
- 30 liter för toalettspolning
- 15 liter för disk
- 15 liter för tvätt
- 10 liter för mat och dryck
- 10 liter för övrig användning

KÄLLA: SVENSKT VATTEN

nödvändigt att hålla igen, gynnas av den tekniska utvecklingen.

– Tänk om vi, när det var vattenbrist förra sommaren, hade haft ett dynamiskt system som hade kunnat skicka ut information till dem som behövde den. Situationen ser ju inte likadan ut på alla platser i landet, exempelvis Kalmar och Karlstad har ju helt olika förutsättningar när det är låga grundvattennivåer.

Man kan föreställa sig att det enbart är nybyggen som kommer att ha olika slags smarta lösningar för hållbar vattenförbrukning. Men så är det inte.

– Det är enklare att förändra i nya fastigheter, men det ska även ska vara implementerbart i det befintliga beståndet. Nyproduktionen är en liten andel av fastigheterna och de kan gärna vara först ut, men man behöver komma upp i en viss volym för att det ska vara kostnadseffektivt. Vi på HSB har med våra 624 000 medlemmar ett stort underlag som gör att det finns potential att genomföra sådana här lösningar, säger Robert Wass.

FÖR ATT KUNNA knuffa oss vattenförbrukande människor åt rätt håll, behöver man förstå det mesta om hur vi konsumerar vårt vardagliga vatten. Jesper Knutsson försöker göra just det. Han är forskare vid institutionen för Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik på Chalmers tekniska högskola, och studerar de boende på HSB Living Lab – det unika labbet där det forskas om framtidens hållbara boende.

– Jag har ett projekt som handlar om hur de boende använder vattnet, vilka vanor de har och hur de upplever det och det är alla delar av vattenförbrukningen.

Med hjälp av sensorerna som finns

i Living Lab, och med olika slags enkäter, är tanken att man ska komma fram till nya produkter och tjänster som gör det enklare att ändra sitt konsumtionsbeteende när det gäller vatten.

Är det inte ganska nytt, det här intresset för vatten som viktig resurs?

– Internationellt är vattenfrågan mycket stor. Här i Sverige har vi haft ett överflöd av vatten och det är ganska billigt, men medvetenheten ökar och nu vet man inte hur det blir i framtiden med klimatet. Det pratas om solel och att byggnader i framtiden skulle kunna vara självförsörjande på vatten genom att samla regn, återanvända duschvatten och andra tekniska lösningar. Men det finns enbart som teori ännu, säger Jesper Knutsson. ■

TEXT: ANNA BISTHER